

**ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA**

Biudžetinė įstaiga. Gardino g. 37, LT - 62154 Alytus, tel. (8 620) 62154,
el. p.: kontrolė@ams.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188640314.

**ALYTAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS INFRASTRUKTŪROS OBJEKTŲ
MODERNIZAVIMO IR PLĖTROS PROGRAMOS (KODAS 11)
AUDITO REZULTATŲ ATASKAITA**

2015 m. gegužės 26 d. Nr. AT-5

Alytus

Auditas atliktas, vykdant 2013-11-14 savivaldybės kontrolieriaus įsakymu Nr. V-34 patvirtintą 2014 metų tarnybos veiklos planą

Auditą atliko Kontrolės ir audito tarnybos patarėjas
Laimutis Aliulis

Su audito ataskaita galima susipažinti Kontrolės ir audito tarnybos interneto puslapyje adresu www.ams.lt

TURINYS

Santrumpos ir sąvokos	3
Įžanga	3
Audito atlikimo tvarka ir audituojamos sritys	4
Audito rezultatai	6
Išvados ir pastebėjimai	14
Rekomendacijos	16

I. SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

Savivaldybės infrastruktūros objektų modernizavimo ir plėtros programa (11) - Alytaus miesto savivaldybėje strateginio planavimo dokumentuose patvirtinta ir įgyvendinama Alytaus miesto savivaldybės infrastruktūros objektų modernizavimo ir plėtros programa.

Savivaldybės strateginis veiklos planas - Alytaus m. savivaldybės tarybos 2014-04-24 sprendimu Nr. T-127 patvirtintas Alytaus miesto savivaldybės 2014 - 2016 metų strateginis veiklos planas.

Alytaus miesto savivaldybės administracijos 2014 metų veiklos planas - Alytaus miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. DV-120 patvirtintas veiklos dokumentas.

Strateginis veiklos planas - strateginio planavimo metodikoje pateikta sąvoka - „strateginis veiklos planas - veiklos planavimo dokumentas, kuriame atsižvelgiant į ilgos ir vidutinės trukmės planavimo dokumentų tikslus ir aplinkos analizės išvadas suformuluota misija, nustatyti strateginiai pokyčiai ir strateginiai tikslai, aprašomos vykdomos programos, siejami rezultatai, numatomi asignavimai ir žmoniškieji išteklių“.

I. IŽANGA

Vadovaudamasis Alytaus miesto savivaldybės kontrolieriaus 2013-11-14 įsakymu Nr. V-34 patvirtintu Kontrolės ir audito tarnybos 2014 metų veiklos planu auditą atliko Kontrolės ir audito tarnybos patarėjas Laimutis Aliulis.

Alytaus miesto savivaldybės Infrastruktūros objektų modernizavimo ir plėtros programa (Programos kodas - 11) įgyvendinama, vadovaujantis Alytaus miesto savivaldybės tarybos patvirtintu 2014 - 2016 metų strateginiu veiklos planu. Programos tikslas - harmoningai plėtoti miesto viešąsias erdves, gerinti inžinierinę ir susisiekimo infrastruktūrą, panaudojant ES paramą; atnaujinti ir plėtoti miesto viešąsias erdves, savivaldybei priklausančius objektus, gerinti susisiekimo infrastruktūrą, naudojant savivaldybės biudžeto, valstybės biudžeto ir kitų šaltinių lėšas; užtikrinti pastatų ir statinių plėtrą ir modernizavimą, rengiant projektų dokumentaciją.

Įgyvendinant Programos tikslą, strateginiame veiklos plane nurodyta 12 uždavinių:

kodas 01.01 - plėtoti ir atnaujinti miesto viešąsias erdves;

- kodas 01.02 - modernizuoti ir rekonstruoti švietimo įstaigų pastatus;
- kodas 01.03 - atnaujinti ir plėtoti kultūros įstaigų pastatus;
- kodas 01.04 - atnaujinti ir plėtoti sporto įstaigų pastatus;
- kodas 01.05 - atnaujinti ir plėtoti sveikatos ir socialinių apsaugos įstaigų pastatus;
- kodas 01.06 - modernizuoti ir plėtoti poilsio ir rekreacijos infrastruktūrą;
- kodas 01.07 - modernizuoti ir plėtoti miesto gatvių infrastruktūrą;
- kodas 02.01 - plėtoti ir modernizuoti miesto gatvių infrastruktūrą;
- kodas 02.02 - modernizuoti ir rekonstruoti švietimo įstaigų pastatus;
- kodas 02.03 - atnaujinti ir plėtoti sveikatos ir socialinės apsaugos įstaigų pastatus;
- kodas 02.05 - atnaujinti ir plėtoti kultūros įstaigų pastatus;
- kodas 03.01 - rengti įvairios paskirties statinių statybos, atnaujinimo (renovacijos) ir rekonstrukcijos projektus ir kitus dokumentus.

Strateginiame plane 2014 biudžetinių metų asignavimų poreikis nurodytas 82536,5 tūkst. Lt, iš jų - 19841,0 tūkst. Lt - savivaldybės biudžeto lėšos, 7427,4 tūkst. Lt - valstybės biudžeto lėšos, 48700,2 - Europos Sąjungos paramos lėšos.

Alytaus miesto savivaldybės tarybos sprendimais patvirtintame 2014 metų savivaldybės biudžete 11 programos įgyvendinimui nurodytos priemonės:

- kodas 032 - gatvių rekonstravimas, remontas ir plėtra;
- kodas 199 - miesto viešųjų erdvių sutvarkymas;
- kodas 201 - poilsio ir rekreacinė infrastruktūra;
- kodas 076 - švietimo infrastruktūros modernizavimas ir plėtra;
- kodas 188 - sveikatos ir socialinės infrastruktūros modernizavimas ir plėtra;
- kodas 203 - Alytaus miesto stadiono Alytuje, Birutės g. 5 rekonstravimo III etapas;
- kodas 178 - VšĮ Alytaus kultūros ir komunikacijos centro pastato stogo ir patalpų rekonstravimas;
- kodas 202 - projektavimo darbai, tyrimai, analizės, galimybių studijos.

2014 metų pabaigoje 11 Programos įgyvendinimui skirta iš viso 19355,1 tūkst. Lt, iš jų - 1655,8 tūkst. Lt savivaldybės biudžeto lėšos; ilgalaikė paskola - 11017,5 tūkst. Lt; trumpalaikė paskola iš valstybės biudžeto - 3700 tūkst. Lt; VIP lėšos - 2150 tūkst. Lt; metų pradžios lėšų likučio lėšos - 603,8 tūkst. Lt, ES grįžtamos paramos lėšos - 228 tūkst. Lt.

II. AUDITO ATLIKIMO TVARKA IR AUDITUOTOS SRITYS

Auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais. Audito įrodymams gauti duomenys buvo renkami taikant išorės patvirtinimo, dokumentų, susijusių su Programos įgyvendinimu tikrinimo, procedūrų stebėjimo, paklausimų, pateikiant raštu ir žodžiu klausimus ir gaunant atsakymus į juos, analitines procedūras.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad išlieka tikimybė, jog mūsų atliktas auditas galėjo nustatyti ne visus trūkumus, kurie galbūt egzistuoja Programos vykdymo eigoje.

Audito objektas. Alytaus miesto savivaldybės infrastruktūros objektų modernizavimo ir plėtros programa (toliau - Programa). Programos vykdytojai, nurodyti AMS 2014 m. strateginiame veiklos plane - Investicinių projektų skyrius, Miesto ūkio skyrius, Architektūros, urbanistikos ir žemėtvarkos skyrius.

Audito subjektas. Alytaus miesto savivaldybės administracija (kodas 188706935) ir savivaldybės įsteigti skyriai, įgyvendinantys Programoje numatytas priemones.

Audito tikslas. Įvertinti 2014 - 2016 metų strateginiame veiklos plane numatytų Programos uždavinių ir priemonių įgyvendinimą, savivaldybės biudžeto lėšų panaudojimą priemonių įgyvendinimui efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo atžvilgiu.

Vertinimo kriterijai:

Programos rodiklių, patvirtintų Alytaus miesto savivaldybės 2014 - 2016 m. strateginiame veiklos plane analizė ir vertinimas;

Asignavimų ir finansavimo šaltinių, skirtų Programos priemonių įgyvendinimui palyginimas ir vertinimas;

Savivaldybėje sudarytų ir patvirtintų dokumentų, susijusių su Programos uždavinių įgyvendinimu vertinimas;

2014 metais baigtų investicinių projektų vertinimas;

Nebaigtų investicinių projektų vykdymo vertinimas;

2014 metais vykdomi investiciniai projektai.

Audito metu analizuota:

Savivaldybės infrastruktūros objektų modernizavimo ir plėtros programos vykdymo priemonių, numatytų programoje teisinis reglamentavimas, finansavimas.

Sudarytų projektų finansavimo ir rangos sutarčių, susijusių su atskirų investicinių projektų įgyvendinimu sudarymo ir įgyvendinimo laikymasis.

Audito metu dalyvauta:

Programos priemonių vykdymo pagal sutartis įgyvendinimo stebėsenos procedūrose:

- dalyvauta ilgalaikio materialaus turto, priskirto Investicinių projektų skyriaus priežiūrai metinės inventorizacijos procedūrose, Alytaus lopšeliuose - darželiuose „Girinukas“ ir „Nykštukas, Alytaus suaugusių ir jaunimo mokyklos ir Alytaus Adolfo Ramanausko - Vanago gimnazijoje apskaitomo ir naudojamo ilgalaikio materialaus turto metinėje inventorizacijose.

III. AUDITO REZULTATAI

3.1. Dėl Programai skirtų asignavimų

11 Programai 2014 metų strateginiame plane numatyta skirta 68996,3 tūkst. Lt, iš jų - 11637,5 tūkst. Lt - savivaldybės biudžeto lėšos, 6321,4 tūkst. Lt - valstybės biudžeto lėšos, 48700,2 Europos Sąjungos paramos lėšos. Pagal strateginį planą faktiškai 2014 m. skirti asignavimai sudaro 33181,6 tūkst. Lt, iš jų - 8312,1 tūkst. Lt - savivaldybės biudžeto lėšos, 5072,8 tūkst. Lt - valstybės biudžeto lėšos, 20060,0 Europos Sąjungos paramos lėšos; sumažinta 263,3 tūkst. Lt nuosavomis lėšomis (koofinansavimas).

Grąžintos lėšos už Europos Sąjungos fondų lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimą naudojamos kitiems savivaldybės biudžeto įsiskolinimams dengti. 2014 m. Alytaus miesto savivaldybei grąžinta 4954,3 tūkst. Lt ES lėšų, iš jų 4726,3 tūkst. Lt panaudota kitiems savivaldybės biudžeto įsiskolinimams dengti, o ne investiciniams projektams finansuoti. Pažymėtina, kad ES grąžtančių paramos lėšų skyrimas kitoms savivaldybės reikmėms, prieštarauja Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 10 str. 1 p. ir 32 str. 4 p. reikalavimams. Biudžeto sandaros įstatyme numatyta, kad „savivaldybės, laikydamosi Seimo patvirtintų skolinimosi limitų, Vyriausybės nustatyta tvarka gali imti iš vidaus kreditorių arba užsienio kreditorių ilgalaikes (kurių trukmė ilgesnė kaip vieneri metai ir grąžinimo terminas ne tais pačiais biudžetinais metais) paskolas arba teikti garantijas dėl paskolų, naudojamų tik investicijų projektams finansuoti; Europos Sąjungos finansinės paramos ir bendrojo finansavimo lėšos gali būti panaudotos tik Europos Sąjungos finansinės paramos programoms ir projektams finansuoti“.

Rengiant savivaldybės tarybos sprendimų projektus dėl biudžeto pakeitimo ir paskirstant ES paramos grąžtančias lėšas kitoms savivaldybės reikmėms, aiškinamuose raštuose nurodoma, kad susidarius sunkiai finansinei situacijai, lėšos grąžintos už įgyvendintus projektus pervedamos į savivaldybės biudžetą ir naudojamos susidariusiems įsiskolinimams apmokėti.

ES grąžtančių paramos lėšų skyrimas kitoms savivaldybės reikmėms prieštarauja Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2011-02-24 sprendimu Nr. T-35 patvirtintoms Alytaus miesto

savivaldybės bendrojo finansavimo lėšų (grąžintų už Europos Sąjungos fondų lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimą) Apskaitos ir naudojimo taisyklėms. Jose nurodyta, kad visos lėšos, sugrįžusios už įgyvendintus projektus, naudojamos kitiems ES projektams įgyvendinti.

1. Išvada. ES grįžtančių paramos lėšų skyrimas kitoms savivaldybės reikmėms, prieštarauja Biudžeto sandaros įstatymo 10 str. 1 p. ir 32 str. 4 p. reikalavimams ir Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2011-02-24 sprendimu Nr. T-35 patvirtintoms Alytaus miesto savivaldybės bendrojo finansavimo lėšų (grąžintų už Europos Sąjungos fondų lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimą) Apskaitos ir naudojimo taisyklėms.

3.2. Dėl 2014 m. užbaigtų investicinių projektų

Įgyvendinant 11 Programą 2014 metais baigtas vykdyti Dailių amatų mokyklos rekonstrukcijos investicinis projektas. Bendro Lietuvos Lenkijos projekto tikslas - gerinti infrastruktūros technines ir organizacines sąlygas, kurios būtinos šviesti vaikams ir jaunimui su negalia, besimokantiems meno profesijų, gerinti visuomeninės paskirties pastatų energetinio vartojimo efektyvumą. Projekto įgyvendinimo vertė 959,2 tūkst. Lt. Projekto tikslai įgyvendinti, rekonstruota, apšiltinta Alytaus dailių amatų mokykla.

Rekonstruota Dailės mokykla, įgyvendinto projekto vertė 609,9 tūkst. Lt. Projekto tikslas - bendradarbiaujant su kaimynais lenkais didinti viešųjų įstaigų šiluminį efektyvumą, skatinti aplinkos apsaugą ir natūralios aplinkos išsaugojimą pasienio regione. Projektas įgyvendintas, rekonstruota - apšiltinta Alytaus Dailės mokykla.

Už 619 tūkst. Lt atliktas Likiškelių pagrindinės mokyklos rekonstrukcijos projektas. Projekto tikslas - suvartojamos energijos sąnaudų mažinimas viešosios paskirties pastatuose, renovuojant pastatą, pagerinant energijos sunaudojimo efektyvumą. Projekte numatyti tikslai įgyvendinti.

Taip pat savarankiškai projektus vykdė Alytaus Adolfo Ramanausko - Vanago gimnazija. Užbaigtas bendras Lietuvos Baltarusijos projektas, įrengiant gimnazijos aikštyną. Projekto vertė 1050 tūkst. Lt. Projekto tikslas - skatinti sveiką mokinių gyvenseną sporto pagalba, siekiant tokiu būdu sumažinti sveikatos problemas ir stiprinti Lietuvos ir Baltarusijos mokyklų apsikeitimą patirtimi ir bendradarbiavimą. Projekto tikslai įgyvendinti - įrengtas naujas kompleksinis aikštynas.

Savarankiškai vykdytas Panemunės pagrindinės mokyklos apšiltinimo projektas, kuris atliktas už 922 tūkst. Lt. Projekto tikslas - tvaraus vystymosi stiprinimas pasienio teritorijoje - Alytaus ir Luko miestuose, įgyvendinant bendrą veiklą, susijusią su energijos taupymu. Projektas įgyvendintas, visi išskelti tikslai pasiekti.

Sėkmingai investicinį projektą vykdė ir Alytaus suaugusių ir jaunimo mokykla. Vykdytas bendras Lietuvos ir Lenkijos Gižycko mokyklų projektas. Pastatytos naujos sporto salės vertė 6044

tūkst. Lt. Projekto tikslas - stiprinti bendradarbiavimą abipus sienos tarp Alytaus ir Giżycko modernizuojant sporto aplinką ir kuriant naujus komunikacijos tinklus.

1. Išvada. Analizuotuose švietimo įstaigų investiciniuose projektuose nustatyti tikslai įgyvendinti, renovuotose švietimo įstaigose taupoma energija, projektų tiksluose patvirtinti energetinio efektyvumo kiekiai, sutaupant energiją faktiškai viršija nustatytus normatyvus.

2014 metais užbaigta ir perduota eksploatuoti Upelio gatvės rekonstrukcija (projekto vertė 875,95 tūkst. Lt), Naujosios gatvės II eilės (nuo Žuvinto iki miesto ribos) - 7068 tūkst. Lt, Kraštotyros muziejaus ir jo apylinkių sutvarkymo darbai (2555,9 tūkst. Lt vertė), miesto centro dalies viešųjų erdvių sutvarkymo II etapas (projekto vertė 767,2 tūkst. Lt), Alytaus nakvynės namų pastato rekonstrukcija, projekto vertė 393 tūkst. Lt, dviračių pėsčiųjų takų išplėtimo Alytaus mieste (projekto vertė 2702,1 tūkst. Lt), vieno langelio informacinės sistemos diegimo paslaugos projektas (vertė 450,1 tūkst. Lt), Kalnėnų g. dalies, sankirtoje su Putinų ir Pramonės g. žiedinės sankryžos rekonstrukcija (2634,8 tūkst. Lt), atliktas sporto rūmų mažojo baseino kapitalinis remontas - 959,8 tūkst. Lt, Putinų g. nuo Pramonės g. iki Pievų g. rekonstrukcija - vertė 503,1 tūkst. Lt, Pramonės zonos Kepyklos g. rekonstrukcijos II etapas - vertė 1086,7 tūkst. Lt, Kauno gatvės atkarpos rekonstrukcija, kurios atliktų darbų vertė - 2369,6 tūkst. Lt.

3.3. Nebaigtų investicinių projektų vykdymo vertinimas

Vykdamt 11 Programos įgyvendinimą Alytaus miesto savivaldybė susiduria su užsitęsiančiais nebaigtais projektais. „Buvusio Alytaus eksperimentinio namų statybos kombinato ir Alytaus mėsos kombinato pramonės teritorijos infrastruktūros rekonstrukcijos“ investicinis projektas (VP3-1.1.-VRM-01-R-11-001, bendra projekto vertė 9062,3 tūkst. Lt). Projekto tikslas sukurti palankias sąlygas verslo plėtrai, sutvarkyti buvusio ENSK ir Alytaus mėsos kombinato (Pramonės g. 16) teritorijų viešąją infrastruktūrą. Projekto vykdytojas UAB „Viti“ nesilaikė sutarties sąlygų ir darbų grafiko, todėl sutartis buvo nutraukta, dėl sutarties įsipareigojimų nevykdymo paskaičiuota 200 tūkst. Lt delspinigių. Iki sutarties nutraukimo projekto nebaigtos statybos vertė sudarė 4837,7 tūkst. Lt. Naujai paskelbtą pirkimo konkursą laimėjo UAB „Alkesta“, sutarties darbų vertė 3563 tūkst. Lt, rangos darbus numatoma pradėti šių metų gegužės mėnesį.

1. Išvada. Alytaus miesto savivaldybės administracija matydama, kad darbai laiku nebus baigti, savalaikiai nutraukė sutartį su Vilniaus miesto įmone UAB „Viti“ ir paskelbė naują konkursą darbų pirkimui.

Sudėtingas yra „Apleistos teritorijos Žaliojoje gatvėje sutvarkymas, pašalinant krūmus ir šiukšles, kanalizuoiant griovį ir rekonstruojant gatvės paviršių“ projekto įgyvendinimas (VP3-1.1.-VRM-01-R-11-009, bendra projekto finansavimo vertė 10200 tūkst. Lt). Projekto finansavimo

sutartis baigėsi 2014-12-31, kreiptasi į VŠĮ Centrinę projektų valdymo agentūrą dėl sutarties pratęsimo iki 2015-06-30. 2015-03-26 pasirašytas susitarimas Nr. SR-435 (3.9.) dėl finansavimo sutarties pratęsimo iki 2015-06-30. Rangos sutartis dėl Žaliosios gatvės rekonstrukcijos pasirašyta 2012-12-28 Nr. SR-1696, numatyti darbai nuo sutarties pasirašymo turėjo būti atlikti per 10 mėnesių, numatyta 2 pratęsimai po 2 mėnesius. Darbų pirkimo konkursą laimėjo UAB „Kaminta“ ir A. Žilinskio ir Ko UAB (pagal jungtinę veiklą). Pagal pasirašytą sutartį darbų vertė 9495,7 tūkst. Lt. Pagal projekto koregavimą numatytas tunelio įrengimas, kurio pirkimo vertė 1996,5 tūkst. Lt, sutartis pasirašyta 2014-03-07 SR - 397. Darbus UAB „Kaminta“ ir A. Žilinskio ir Ko UAB (pagal jungtinę veiklą) įsipareigojo atlikti per 5 mėnesius. Rangos darbų terminai pasibaigę 2014-11-07. Rangovai žada tunelio įrengimą užbaigti iki 2015-04-30, o visą gatvės rekonstrukciją iki 2015-05-30, tačiau tai kelia abejonių. Dėl rangos darbų vėlavimo ir sutarties sąlygų nesilaikymo rangovams skaičiuojami delspinigiai, 2014-12-31 paskaičiuota 94614 Lt delspinigių. Projekto tikslai - sutvarkyti Alytaus miesto apleistą teritoriją Žaliojoje gatvėje, tokiu būdu pagerinant gyvenamąją aplinką, didinti miesto patrauklumą investuotojams, sudaryti geresnes Alytaus miesto estetinio vaizdo sąlygas, sutartyse numatytu laiku neįgyvendinta. Projektas turėjo būti baigtas 2014 m. pavasarį, vykdymo laikas, suderinus su Viešųjų pirkimų tarnyba, pratęstas iki lapkričio 7 d. Projekto įgyvendinimui 2014-12-31 išleista 8225,3 tūkst. Lt, t. t. ES lėšos - 6309,7 tūkst. Lt.

1. Išvada. „Apleistos teritorijos Žaliojoje gatvėje sutvarkymas, pašalinant krūmus ir šiukšles, kanalizuojant griovį ir rekonstruojant gatvės paviršių“ projektas remiantis rangos sutartimi (pasibaigusi 2014-11-07) nepilnai įgyvendintas. Finansavimo sutartis galioja iki 2015-06-30, todėl yra galimybė projektą įgyvendinti sutartyje numatytais terminais.

Sunkiai įgyvendinamas ir „Didžiosios Dailidės ežero aplinkos sutvarkymas ir pritaikymas rekreacijai: pėsčiųjų ir dviračių takų, apšvietimo, poilsio ir žaidimo aikštelių, valčių prieplaukos įrengimas, kitos rekreacijai ir poilsiui svarbios infrastruktūros rekonstrukcija ir įrengimas“ (VP3-1.1-VRM-01-R-11-010, projekto vertė 3000 tūkst. Lt). Projekto tikslas - prisidėti prie Alytaus miesto gyvenamosios aplinkos gerinimo, pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūros plėtros, viešųjų erdvių saugumo, patrauklumo investicijoms didinimo, geresnių Alytaus estetinio vaizdo sąlygų sudarymo. Sutvarkyti Didžiosios Dailidės ežero aplinką ir ją pritaikyti rekreacijai - įrengti pėsčiųjų ir dviračių takus, apšvietimą, žaidimo aikšteles.

Sutartis dėl rangos darbų pasirašyta 2012-07-07, Nr. SR - 1480, numatyti darbai 2874,7 tūkst. Lt įsipareigoti atlikti per 10 mėnesių. Darbus vykdo UAB „Kaminta“ ir A. Žilinskio ir Ko UAB (pagal jungtinę sutartį). Didžiosios Dailidės finansavimo ir administravimo sutartis pratęsta iki 2014-12-31.

2014-12-26 Alytaus miesto savivaldybės administracija papildomai kreipėsi į VšĮ Centrinę projektų valdymo agentūrą dėl sutarties pratęsimo. 2015-03-24 pasirašytas susitarimas Nr. SR-422 (3.9.) dėl finansavimo sutarties pratęsimo iki 2015-07-31. Rangos sutartis Nr. SR - 1480 pratęsta 2013-06-06 ir 2014-04-30 (pratęsta iki 2014-10-07). Pagal rangos sutartį 2014-12-31 atlikta darbų už 2191,3 tūkst. Lt, t. t. ES lėšos - 1319,7 tūkst. Lt. Dėl vėluojamų darbų rangovui, remiantis sutartimi skaičiuojami delspinigiai, paskaičiuota 67120,79 Eur.

1. Išvada. „Didžiosios Dailidės ežero aplinkos sutvarkymas ir pritaikymas rekreacijai: pėsčiųjų ir dviračių takų, apšvietimo, poilsio ir žaidimo aikštelių, valčių prieplaukos įrengimas, kitos rekreacijai ir poilsiui svarbios infrastruktūros rekonstrukcija ir įrengimas“ projektas remiantis rangos sutartimi (pasibaigusi 2014-10-07) nepilnai įgyvendintas. Finansavimo sutartis galioja iki 2015-07-31, todėl yra galimybė projektą įgyvendinti sutartyje numatytais terminais.

Užtruko „Pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūros, jungiančios Alytaus piliakalnį ir jo prieigas su Kurorto ir Miško parkais, įrengimas ir šių teritorijų sutvarkymas bei pritaikymas poilsiui ir rekreacijai“ (Mažoji Dailidė) projekto įgyvendinimas. Projekto tikslas - Mažosios Dailidės ežero krantų sutvarkymas, paplūdimio, apšvietimo, tramplinų, pėsčiųjų takų vaikų žaidimo, sporto poilsio aikštelių, privažiavimo kelio, stebėjimo kamerų įrengimas bei aplinkos sutvarkymas. „Mažosios dailidės“ projekto įgyvendinimo pabaiga 2015-08-31. Projektas vykdomas pagal 2011-03-30 sudarytą sutartį Nr. SR-460 su UAB „Skirnuva“, darbų vertė 2819,0 tūkst. Lt, sutartis pratęsta 2013-03-18 Nr. SR-222 iki 2013-07-03. Vykdamas projektą atlikta darbų už 3021,1 tūkst. Lt, ES lėšomis finansuota darbų už 2141,6 tūkst. Lt. Už darbų vėlavimą remiantis sutartimi paskaičiuota 148,8 tūkst. Lt ir 98,1 tūkst. Lt delspinigių. Tačiau įmonei dėl finansinių sunkumų keliama bankroto byla, todėl paskaičiuotų delspinigių iššieškoti nepavyks.

1. Išvada. Pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūros, jungiančios Alytaus piliakalnį ir jo prieigas su Kurorto ir Miško parkais, įrengimas ir šių teritorijų sutvarkymas bei pritaikymas poilsiui ir rekreacijai“ (Mažoji Dailidė) projektas remiantis rangos sutartimi (pasibaigusi 2013-07-03) nepilnai įgyvendintas. Finansavimo sutartis galioja iki 2015-08-31, todėl yra galimybė projektą įgyvendinti sutartyje numatytais terminais.

Šiuo metu taip pat iškilo ir Rotušės aikštės brokų klausimas, nors darbai baigti jau seniai. Pagal 2011-06-30 pasirašytą projekto Nr. VP3-1.1-VRM-01-R-11-007 pakeitimą „Patalpų, esančių Rotušės a. 2 (Alytaus miesto teatro pastato) rekonstrukcijos ir aplinkinės teritorijos pritaikymo miesto bendruomenės poreikiams“ projekto finansavimui skirta 3875,5 tūkst. Lt, ES struktūrinių fondų finansavimas - 3294,1 tūkst. Lt, valstybės biudžeto lėšos - 290,7 tūkst. Lt, savivaldybės biudžeto lėšos - 290,7 tūkst. Lt.

1. Išvada. Dėl iškilusių brokų, sutrupėję, išsikraipę plytelės, kurie rangovų yra nepašalinti „Patalpų, esančių Rotušės a. 2 (Alytaus miesto teatro pastato) rekonstrukcijos ir aplinkinės teritorijos pritaikymo miesto bendruomenės poreikiams“ investicinio projekto Rotušės aikštės rekonstrukcija nėra teisiškai įregistruota.

2014 metais pagal Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų, skirtų savivaldybės investicijų projektui (-ams) įgyvendinti, 2014-02-06 pervedimo sutartis Nr. ST-36-2/SR-229 investiciniam projektui „Viešosios įstaigos Alytaus kultūros ir komunikacijos centro pastato Alytuje, Pramonės g. 1, stogo ir patalpų rekonstravimas“ vykdyti Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymu Nr. ĮV-26 skirta 200 tūkst. Lt VIP lėšų.

Darbus pagal 2011-06-30 sudarytą rangos sutartį Nr. SR-967 vykdė UAB „Skirnuva“. Rangovui nesilaikant sutarties sąlygų 2014 metais nepanaudotos skirtos VIP lėšos 132,8 tūkst. Lt sumoje, todėl rangos sutartis 2014-12-03 su rangovu UAB „Skirnuva“ buvo nutraukta.

1. Išvada. Dėl laiku nenutrauktos rangos sutarties Nr. SR-967 su darbų vykdytoju UAB „Skirnuva“ Alytaus miesto savivaldybė prarado galimybę panaudoti 132,8 tūkst. Lt Kultūros ministerijos skirtas VIP lėšas, skirtas Viešosios įstaigos Alytaus kultūros ir komunikacijos centro pastato Alytuje, Pramonės g. 1, stogo ir patalpų rekonstravimui.

3.4. 2014 metais vykdomi investiciniai projektai.

Laikantis nustatytų darbų grafikų įgyvendinamas „Pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūros, jungiančios Alytaus piliakalnį bei jo prieigas su kurorto ir Miško parkais, įrengimas ir šių teritorijų sutvarkymas bei pritaikymas poilsiui ir rekreacijai“ (pėsčiųjų tiltas). Finansavimo sutartis pasirašyta 2013-03-30 Nr. VP3-1-1-VRM-01-R-11-012/15-261/SR-607, finansavimo suma 26985,8 tūkst. Lt, t. t. ES lėšos - 22937,9 tūkst. Lt. Projekto tikslas - plėtoti miesto viešąsias erdves, sutvarkyti rekreacines ir aktyvaus poilsio zonas, gerinti gyvenimo kokybę ir aplinką, plėtoti pėsčiųjų ir dviračių takų tinklą, gerinti miesto estetinį vaizdą. Projektas apima tris objektus - Mažosios Dailidės aplinkines teritorijas, Alytaus Piliakalnio aplinkinės teritorijos sutvarkymą bei dviračių ir pėsčiųjų tilto per Nemuną statybą. Sutartis dėl rangos darbų su UAB „Alkesta“ pasirašyta 2013-07-10 Nr. SR - 781, 29986,9 tūkst. Lt sumai. Sutarties vykdymo laikotarpis 20 mėnesių, su galimybe pratęsti 4 mėnesiams.

2014-12-31 atlikta darbų už 11099,6 tūkst. Lt, t. t. ES lėšos 764 tūkst. Lt. Šiuo metu surinktos tilto konstrukcijos, kurios gegužio mėnesį bus užkeltos, tilto statybos darbai viršija numatytą grafiką 50 %, numatoma, kad tilto darbai galutinai bus baigti šių metų rugpjūčio mėnesį.

Taip pat laikantis nustatytų darbų grafikų įgyvendinamas „Alytaus miesto stadiono, Birutės g. 5, rekonstrukcija III etapas“ (stadiono sporto salės statyba). Finansavimo sutartis Nr. LT-

PL/179/1S-554, skirta 563713,9 Eur ES lėšų, VIP lėšų skirta 1500 tūkst. Lt. Rangos sutartis su UAB „Litcon“ ir UAB „Dzūkijos statyba“ (pagal jungtinę sutartį) pasirašyta 2014-08-19, Nr. SR-955, darbų apimtis 10284,6 tūkst. Lt, projekto pabaiga numatyta 2015-05-31, 2014-11-10 papildomu susitarimu darbų kaina sumažinta 217,9 tūkst. Lt suma.

1. Išvada. Laikantis nustatytų darbų grafikų įgyvendinami „Pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūros, jungiančios Alytaus piliakalnį bei jo prieigas su kurorto ir Miško parkais, įrengimas ir šių teritorijų sutvarkymas bei pritaikymas poilsiui ir rekreacijai“ (pėsčiųjų tiltas) ir „Alytaus miesto stadiono, Birutės g. 5, rekonstrukcija III etapas“ (stadiono sporto salės statyba) investiciniai projektai.

2. Išvada. Siekiant sėkmingai įgyvendinti investicinius projektus reikia pasirinkti finansiškai pajėgius darbų vykdytojus.

Vykdamas miesto gatvių infrastruktūros plėtrą ir modernizavimą, vadovaujantis Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos generalinio direktoriaus 2014-03-17 įsakymu Nr. V-85 2014 metais iš Programos lėšų Alytaus miesto savivaldybei paskirta 2846,5 tūkst. Lt finansavimo suma.

Alytaus miesto savivaldybės taryba 2014-04-24 sprendimu Nr. T - 141 „Dėl Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšomis finansuojamų projektų“ nusprendė Programos lėšomis finansuoti 13 atskirų projektų (objektų).

2014-05-16 Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos (toliau - Kelių direkcija) ir Alytaus miesto savivaldybė (toliau - Savivaldybė) pasirašė Finansavimo sutartį Nr. S - 301. Sutarties priedas - Objektų sąrašas, atitinka Alytaus miesto savivaldybės Tarybos 2014-04-24 sprendimu Nr. T - 141 patvirtintą finansuotinių objektų sąrašą.

2014-10-20 Kelių direkcija ir Savivaldybė, pasirašė Susitarimą Nr. 1 prie 2014-05-16 Finansavimo sutarties Nr. S - 301, kuriuo pakeistas Sutarties priedas - Objektų sąrašas, sumažinant vienu objektu ir perskirstant tarp objektų turimą finansavimo sumą (1 lentelė).

2014-12-02 Kelių direkcija ir Savivaldybė pasirašė Susitarimą Nr. 2 prie 2014-05-16 Finansavimo sutarties Nr. S - 301, kuriuo patikslintas Sutarties priedas - Objektų sąrašas, sumažinant vienu objektu ir perskirstant tarp objektų turimą finansavimo sumą (1 lentelė).

2014-12-11 Kelių direkcija ir Savivaldybė pasirašė Susitarimą Nr. 3 prie 2014-05-16 Finansavimo sutarties Nr. S - 301, kuriuo patikslintas Sutarties priedas - Objektų sąrašas, perskirstant tarp objektų turimą finansavimo sumą (1 lentelė).

1 lentelė

Finansavimo sutarties Nr. S - 301 priedo Objektų sąrašo kitimas 2014 metais

Eil. Nr.	Objekto pavadinimas	Numatyta skirti lėšų pagal 2014-05-16 Objektų sąrašą, tūkst. Lt	Numatyta skirti lėšų pagal 2014-10-20 Objektų sąrašą, tūkst. Lt	Numatyta skirti lėšų pagal 2014-12-03 Objektų sąrašą, tūkst. Lt	Numatyta skirti lėšų pagal 2014-12-11 Objektų sąrašą, tūkst. Lt
1.	Seirijų gatvės ruožas	42,0	75,3	75,3	75,3
2.	Perlojos gatvė	172,0	117,9	117,9	117,9
3.	Naujosios gatvės ruožas	200,0	-	-	-
4.	Tvirtovės gatvės ruožas	187,0	386,3	386,3	386,3
5.	Sanatorijos gatvės ruožas	70,0	29,3	29,3	29,3
6.	Vakaro gatvės ruožas	150,0	65,7	65,7	65,7
7.	Gamyklos ir Lazdijų gatvių ruožai	325,5	472,0	450,0	450,2
8.	Putinių gatvės autobusų stotelių įlankos	120,0	105,5	105,5	105,6
9.	Šviesoforas Ulonų, Pulko ir Santaikos gatvių sankryžoje	200,0	170,8	170,8	181,7
10.	Šviesoforas Statybininkų ir Likiškėlių gatvių sankryžoje	100,0	63,8	-	-
11.	Sodų gatvė	380,0	438,0	523,8	500,5
12.	Ugniagesių gatvė	750,0	750,0	750,0	762,1
13.	Radžiūnų gatvės ruožas	150,0	171,9	171,9	171,9
	Viso	2846,5	2846,5	2846,5	2846,5

Savivaldybė vykdydama Finansavimo sutartyje S-301 numatytus įsipareigojimus, liepos - gruodžio mėnesiais Kelių direkcijai pateikė 6 paraiškas lėšoms gauti 2775743,10 Lt bendrai sumai. Šiose paraiškose ir jų prieduose pateikta informacija apie atliktų darbų kiekius neviršijo faktiškai atliktų darbų kiekių, prašoma lėšų suma buvo įsisavinta pagal paskirtį, t. y. objektuose, nurodytuose sutarties priede Objektų sąrašas. Pagal 2014-05-16 sudarytą Finansavimo sutartį Nr. S-301 savivaldybė 2014 m. neįsisavino 70,8 tūkst. Lt lėšų, skirtų Programai finansuoti. Programai skirtų neįsisavintų lėšų suma buvo numatyta Sodų gatvės rekonstrukcijai.

Nagrinęjant šviesoforo įrengimą Ulonų, Pulko ir Santaikos gatvių sankryžoje pastebėta, kad pirkimo sąlygose nurodyta, kad tai nauja statyba ir, kad tai yra ypatingas statinys. 2014 metų rugsėjo 30 d. viešojo Alytaus Pulko, Ulonų, Santaikos gatvių sankryžos šviesoforo techninio darbo projekto ir šviesoforo įrengimo darbų komisijos posėdžio protokole Nr. P1-44 nurodoma, kad gautas 1 UAB „VA statyba“ pasiūlymas, vokas mechaniškai pažeistas. Sutartis dėl sankryžos įrengimo darbų pasirašyta 2014-10-09 Nr. SR/1107 181613,32 Lt sumai. Tačiau techniniam projektui administracijos direktorius Kęstutis Ažuolas pritarė tik 2014-10-30, nors projektavimo darbus pagal viešojo pirkimo sąlygas įsipareigojo užsakyti ir atlikti UAB „VA Statyba“. Pirkimo sąlygose nenurodyta, kad UAB „VA Statyba“ sankryžos elektrinės dalies įrengimui samdys subrangovus, tačiau faktiškai nustatyta, kad elektrinės dalies įrengimą atliko subrangovas UAB „Ordo“. UAB „Ordo“ kvalifikacijos atestato, suteikiančio atlikti ypatingų statinių statybos darbus neturi. Peržiūrint techninio projekto dokumentaciją pastebėta, kad projektas nesuderintas su Alytaus apskrities policijos komisariato Eismo priežiūros tarnybos atsakingais pareigūnais, todėl laikantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2012 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. 3-81 patvirtintomis

Kelių šviesoforų įrengimo taisyklėmis įrengtas taip, kad sustojus prie sankryžos ar įvažiavus į sankryžą vairuotojams nematomi šviesoforo signalai.

Peržiūrint šviesoforo Ulonų, Pulko ir Santaikos gatvių sankryžoje įrengimą pastebėta neatitikimų atliktų darbų akte su lokalia sąmata. Sankryžos apžiūros metu matosi, kad atskiri darbai, nurodyti atliktų darbų akte atlikti nebuvo.

Dėl 2014-05-16 Finansavimo sutarties Nr. S - 302

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2014-04-16 įsakymu Nr. 3-156-(E) „Dėl vietinės reikšmės kelių (gatvių) tikslinio finansavimo 2014 metų sąrašo patvirtinimo“, Kelių direkcija ir Savivaldybė 2014-06-16 pasirašė Finansavimo sutartį Nr. S - 302. Sutarties objektas - Naujosios gatvės ruožas nuo Žuvinto gatvės iki Putinų gatvės. Sutarties suma - 800 tūkst. Lt. Sutarties 1 priede pateiktas Duomenų apie objektus sąrašas, turiniu ir finansavimo sumomis atitinka 2014-04-16 Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymą Nr. 3 -156-(E).

Savivaldybė vykdydama Finansavimo sutartyje Nr. S - 302 numatytus įsipareigojimus, rugsėjo, lapkričio ir gruodžio mėnesiais Kelių direkcijai pateikė 3 paraiškas lėšoms gauti 800,0 tūkst. Lt bendrai sumai. Šiose paraiškose ir jų prieduose pateikta informacija apie atliktų darbų kiekius atitiko faktiškai atliktų darbų kiekius, prašoma lėšų suma buvo įsisavinta objekte, nurodytame sutarties priede - Duomenų apie objektus sąrašas.

1. Išvada. Pagal 2014-05-16 sudarytą Finansavimo sutartį Nr. S-301 savivaldybė 2014 m. neįsisavino 70,8 tūkst. Lt lėšų, skirtų Programai finansuoti.

2. Išvada. Įrengiant šviesoforą Ulonų, Pulko ir Santaikos gatvių sankryžoje pastebėta neatitikimų atliktų darbų akte su lokalia sąmata. Sankryžos apžiūros metu matosi, kad atskiri darbai, nurodyti atliktų darbų akte atlikti nebuvo.

Kiti pastebėjimai:

Apsilankius Alytaus lopšelyje - darželyje „Girinukas“ pastebėta, kad po įgyvendinto investicinio projekto patenkant į baseiną vaikai turi praeiti nešildomą patalpą.

Įrengtas Alytaus pramonės parkas su reikiama susisiekimo ir inžinerine infrastruktūra. Tačiau Alytaus pramoniniame investavus lėšas (Investicinis projektas Alytaus pramoninis parkas Nr. VP2-2.4-ŪM-01-V-01-003, projekto vertė 20992,7 tūkst. Lt) šiuo metu kuriasi 10 investuotojų, tačiau faktiškai veiklą vykdo tik UAB „Hansa Flex Hidraulika“ ir vykdyti veiklą pradeda UAB „Premium oils“ bei UAB „Juice water group“.

IV. IŠVADOS IR PASTEBĖJIMAI

1. ES grįžtančių paramos lėšų skyrimas kitoms savivaldybės reikmėms, prieštarauja Biudžeto sandaros įstatymo 10 str. 1 p. ir 32 str. 4 p. reikalavimams ir Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2011-02-24 sprendimu Nr. T-35 patvirtintoms Alytaus miesto savivaldybės bendrojo finansavimo lėšų (grąžintų už Europos Sąjungos fondų lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimą) Apskaitos ir naudojimo taisyklėms.

2. Analizuotuose švietimo įstaigų investiciniuose projektuose nustatyti tikslai įgyvendinti, renovuotose švietimo įstaigose taupoma energija, projektų tiksluose patvirtinti energetinio efektyvumo kiekiai, sutaupant energiją faktiškai viršija nustatytus normatyvus.

3. Alytaus miesto savivaldybės administracija matydama, kad darbai laiku nebus baigti, savalaikiai nutraukė sutartį su Vilniaus miesto įmone UAB „Viti“ ir paskelbė naują konkursą darbų pirkimui.

4. „Apleistos teritorijos Žaliojoje gatvėje sutvarkymas, pašalinant krūmus ir šiukšles, kanalizuojant griovį ir rekonstruojant gatvės paviršių“ projektas remiantis rangos sutartimi (pasibaigusi 2014-11-07) nepilnai įgyvendintas. Finansavimo sutartis galioja iki 2015-06-30, todėl yra galimybė projektą įgyvendinti sutartyje numatytais terminais.

5. „Didžiosios Dailidės ežero aplinkos sutvarkymas ir pritaikymas rekreacijai: pėsčiųjų ir dviračių takų, apšvietimo, poilsio ir žaidimo aikštelių, valčių prieplaukos įrengimas, kitos rekreacijai ir poilsiui svarbios infrastruktūros rekonstrukcija ir įrengimas“ projektas remiantis rangos sutartimi (pasibaigusi 2014-10-07) nepilnai įgyvendintas. Finansavimo sutartis galioja iki 2015-07-31, todėl yra galimybė projektą įgyvendinti sutartyje numatytais terminais.

6. Pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūros, jungiančios Alytaus piliakalnį ir jo prieigas su Kurorto ir Miško parkais, įrengimas ir šių teritorijų sutvarkymas bei pritaikymas poilsiui ir rekreacijai“ (Mažoji Dailidė) projektas remiantis rangos sutartimi (pasibaigusi 2013-07-03) nepilnai įgyvendintas. Finansavimo sutartis galioja iki 2015-08-31, todėl yra galimybė projektą įgyvendinti sutartyje numatytais terminais.

7. Dėl iškilusių brokų, sutrupėję, išsikraipę plytelės, kurie rangovų yra nepašalininti „Patalpų, esančių Rotušės a. 2 (Alytaus miesto teatro pastato) rekonstrukcijos ir aplinkinės teritorijos pritaikymo miesto bendruomenės poreikiams“ investicinio projekto Rotušės aikštės rekonstrukcija nėra teisiškai įregistruota.

8. Dėl laiku nenutrauktos rangos sutarties Nr. SR-967 su darbų vykdytoju UAB „Skirnuva“ Alytaus miesto savivaldybė prarado galimybę panaudoti 132,8 tūkst. Lt Kultūros ministerijos skirtas VIP lėšas, skirtas Viešosios įstaigos Alytaus kultūros ir komunikacijos centro pastato Alytuje, Pramonės g. 1, stogo ir patalpų rekonstravimui.

9. Laikantis nustatytų darbų grafikų įgyvendinami „Pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūros, jungiančios Alytaus piliakalnį bei jo prieigas su kurorto ir Miško parkais, įrengimas ir šių teritorijų sutvarkymas bei pritaikymas poilsiui ir rekreacijai“ (pėsčiųjų tiltas) ir „Alytaus miesto stadiono, Birutės g. 5, rekonstrukcija III etapas“ (stadiono sporto salės statyba) investiciniai projektai.

10. Siekiant sėkmingai įgyvendinti investicinius projektus reikia pasirinkti finansiškai pajėgius darbų vykdytojus.

11. Pagal 2014-05-16 sudarytą Finansavimo sutartį Nr. S-301 savivaldybė 2014 m. neįsisavino 70,8 tūkst. Lt lėšų, skirtų Programai finansuoti.

12. Įrengiant šviesoforą Ulonų, Pulko ir Santaikos gatvių sankryžoje pastebėta neatitikimų atliktų darbų akte su lokalia sąmata. Sankryžos apžiūros metu matosi, kad atskiri darbai, nurodyti atliktų darbų akte, atlikti nebuvo.

V. REKOMENDACIJOS

1. Įgyvendinat nedidelius investicinius projektus (kaip patalpų renovavimas ir jų apšiltinimas), vykdomus savivaldybės biudžetinėse įstaigose, viešosiose įstaigose, kurios gali būti tinkamais pareiškėjais projektams įgyvendinti, siūloma jų įgyvendinimą priskirti šių įstaigų vadovams.

2. Investicinių projektų vykdymo metu nustatčius darbų brokus, sutartyse numatytų statybos darbų, pagal parengtus techninius projektus, darbo grafiko nesilaikymą, siūloma stiprinti priežiūros kontrolę ir kraštutiniu atveju nagrinėti galimybes nutraukti rangos sutartis, atsižvelgiant į visas aplinkybes (viešųjų pirkimų procedūrų trukmę, finansavimo sutarties trukmę, projekto įgyvendinimo laikotarpio limitus).

3. Siekiant sudaryti sutartis su laiku ir kokybiškai darbus atliekančiais rangovais, siūloma sugriežtinti pirkimo kvalifikacinius reikalavimus, laikantis Viešųjų pirkimų įstatymo suteiktų galių, vertinant tiekėjo finansinius pajėgumus atlikti numatomus darbus.

Kontrolės ir audito tarnybos patarėjas

Laimutis Aliulis